

VIZGÁZÓK? ■ VIZGÁZTATÓK?

A felelet hitele

Minden vizsgajegyvet vita szokott követni, mióta a világ világ, pontosabban: mióta egyetem van, és az egyetemen vizsgák is vannak.

Hadd szolgáljunk ezekhez a vitákhoz néhány valóban elgondolkodtató adalékkal, anélkül, hogy a rossz jegyeket szerzők alá akarnánk lovat adni. Hiszen aki nem tud — az nyilván „lovagolni” sem tudna, csak a nyakát törné ki a hiábavaló próbálkozás közben. Eszünk ágában sincs a jelenlegi vizsgaidőszak alatt a három felsőoktatási intézményben kiosztásra kerülő mintegy 60–80 ezer vizsgajegy valamelyikének a hitelességét, jogosságát vitatni. Nem is egyes vizsgázókról és egyes vizsgáztatókról írunk, hanem a vizsgázóról és a vizsgáztatóról.

A Szegedi Tanárképző Főiskola Lélektani Tanszékén készült egy érdekes és — időszerű elemzés a vizsgázás és a vizsgáztatás problémáiról, nyilván elsősorban pszichológiai kérdésekről. Az összeállítás típusokba sorolja a vizsgázásnál és a vizsgáztatásnál jelentkező különféle, a vizsga hitelességét befolyásoló pszichológiai tényezőket.

Íme, tehát az úgynevezett „rossz vizsgázó” típusai. Azokról van szó, akik tudják az anyagot, de...

Például féltékeny a vizsgán. A féltékeny egy bizonyos határig jó, hiszen serkent, erősíti a koncentrációt stb. A túlzott fokú izgalom, a pánikba esés viszont megfoszthatja a józan ítélőképességtől a vizsgázót, az teljesen elveszti a fejét, elájul, óceánt zokog a folyosón a vizsgáztató ajtaja elé, fel akarja vágni az ereit, s mindent kilátástalannak lát. (Halljátok, lányok?...) Aztán bemeleg, és esetleg jelesre is levizsgálhat, ha... Ha össze tudja időben szedni magát. De a gátlásos vagy gátolt típusba tartozó vizsgázó is könnyen rosszul járhat, még ha tud is. A zavartság, a vizsga-szituáció, a kapott kérdések hatására, a kimerültség, agyonhajszoltság mind előidézhethet olyan mérvű zűrlőt a vizsgán, ami lehetetlenné teszi a tudásnak megfelelő megnyilatkozást. Vannak másféle típusai is a rossz vizsgázóknak. A *protektív* típus számára a vizsga előtti „tevékenység” jelenti az igazi feladatot, nem a vizsga. Az álarc, amikor bekopog a holt napi vizsgáztatóhoz, lehet rajta a meghatni akaró féltékenység, vagy a meggyőzni akaró magabiztosság álarca. Alakoskodik s bevágódní igyekszik mindenféle módon. Talán kevésbé ellenszenves, de hasonlóképp elítélendő az a rossz vizsgázó, aki *puszkázik*. Az igazi puszkázó ezt nem alkalomszerűen, nem végső riadalmában csinálja, hanem előre megfontoltan, agyafúrt tervszerűséggel és eszközökkel.

S ha vannak rossz vizsgázók, lehetnek épp úgy rossz vizsgáztatók is. Íme az olyan oktatók típusából néhány, akik alkati, vagy egyéb okok folytán „rossz vizsgáztatók”. Rossz vizsgáztató például a *könnyörtelen vagy lélektelen* típus, akinek eleve előítéletei vannak a vizsgázók tudásával kapcsolatban, irracionálisan magas mércéket szab a vizsgákon, s kikapcsolja az elbírálásnál a méltányosság jogos szempontjait is. A *hi-vatalnok* típus szenvtelensége sem jobb, mert gépies precizitásából, szenvtelenségéből hiányzik az emberrel való törődés igénye. Másféle típus az *akadémikós* vizsgáztató típusa. Túlzott lelkiismeretessége arra sarkallja, hogy mindenbe belekóssön, semmi sem legyen neki elég jó. A feleletbe akkor is beleszól, ha a vizsgázó nem mond rosszat, s ezzel megzavarhatja a legnyugodtabb, legbiztosabb tárgyi tudással rendelkező vizsgázókat is. Vele szemben az *ingerült* vizsgáztató okkal-ok nélkül állandóan dühöng a vizsgán, felháborítja minden, a vizsgázótól független, apró rendellenesség, szaladgál,

szitkozódik, telefonál vizsga közben, s mellesleg vizsgáztatója a minden ízében remegő vizsgázót, aki a poklok kínjait állja ki közben, arra gondolva, hogy ő az oka e rettenet ingerültségének. Van *kielégíthetetlen* vizsgáztató, aki tán még magát is csak 4-esre osztályozná, van olyan is, aki *együttérzően emberséges*, és legszívesebben sírna, ha valakit meg kell buktatnia, s többnyire nem is buktat minimálisnál kevesebb tudás esetén sem.

A *korrepetáló* vizsgáztató a vizsga ideje alatt próbálja megintani az anyagot a vizsgázóval, s helyette beszél, mintegy élvezze azt a tudatot, hogy ő viszont birtokában van a kellő anyagiismeretnek. A *marathoni vizsgáztató* számára élvezet lehet a vizsgáztatás, mert igyekszik azt minél hosszabbra nyújtani. Van olyan vizsgáztató is, aki *bosszút akar állni* valamért a vizsgázón. Mások — főleg fiatal oktatóknál — az igazságtalan, túlzó szigor *bizonyítani* akar és tekintélyt erősíteni. S a rossz vizsgáztatók ezek a típusai sokszor akaratlanul is kétségbevonhatóvá teszik az adott érdemjegyek hitelességét.

A típusokat lehetne még sorolni. E helyett azonban hadd zárjuk ezt az aktuális fejtegetést azt, hogy a vizsga összes külső körülményei, a vizsgázók és a vizsgáztatók lelkiállapotának, gondolkodásának és magatartásának negatívumai csak befolyásolhatják, s nem meghatározzák a vizsga sikerét, a kapott vizsgajegyek hitelességét. Egyetlen meghatározó tényező lehetséges csupán. S ez a vizsgázó anyagiismerete, tudása. A vizsgázó ezért mindig föl kell készülni. Készülni, tanulni kell mindig, s nem csak a vizsgaidőszakban.

pl.

Szocialista kollégium

Hozzászólás a szocialista kollégium orvosegyetemi tervezetéhez

Az Országos Kollégiumi tanácskozás, a KISZ KB s a Művelődésügyi Minisztérium határozatai alapján ország-szerte napirendre került a kollégiumi munka javítása. Az egyetemek egyik központi gondja a kollégium lett.

A szocialista kollégiumi tervezet, mely az elmúlt számban jelent meg, szintén ezen új irányelvek alapján jött létre, igyekezett ezeket felhasználni. S miután vita céljából bocsátották közre a tervezetet, szükségesnek látszik a hozzászólás adta lehetőségeket kihasználva utalni a tervezet hiányosságaira, s a felvetett problémákra.

Gondosabb előkészület kell

Ahhoz, hogy egy szocialista kollégium megeremtelését elhatározzuk, gondos előkészületekre, a fogalmak pontos tisztázására van szükség. Csak az illető kollégium adott helyzetének elemzése után válaszolhatunk arra a kérdésre: elérkezett-e már a közösség arra a szintre, hogy kijelenthesük: szocialista kollégium lettünk.

A „Tervezet”-et vizsgálva az első problémák itt merülnek fel. A kollégiumi fogalmak a közösség fejlettségének adott színvonalát fogalmazzák meg. Szocialista kollégium esetében tehát olyan közösségről van szó, melynek jellemzői között a közösség szocialista vonásai vannak túlsúlyban. Ez a közösség pedig egy nevelési folyamat eredményeként jön létre, olyan folyamatban, mely a diákokonban kezdődik el, a kollégiumban bontakozik ki, s e fejlődés során jön létre a szocialista kollégiumi forma.

A SZOTE tervezete sajátosan fogja fel a kollégiumi formát: „A szocialista kollégium célja a hallgatók szocialista közösségeinek a ki-

alakítása...” Náluk tehát maga a folyamat is a szocialista kollégiumban megy végbe. Ez a szemlélet mindenképpen helytelen, hiszen a szocialista jelző mögött nem-szocialista közösségek húzódnak meg. S ha ezt a meghatározást fogadjuk el, vajon a diákokon és a kollégium feladatát miben tudnánk meghatározni? Ez a megfogalmazás természetesen fakadhat abból, hogy a jelenlegi közösségek szintje valóban nem szocialista szint. Ez esetben viszont korai a szocialista kollégium meghirdetése.

A fogalom meghatározása mindenképpen meghatározza a követelmények szintjét, jellegét.

A szocialista kollégium elképzelése, körülhatárolása után igen fontos, hogy megvizsgáljuk: az adott közösség valóban kollégiumi fejlettségű-e. Az egyáltalán nem perdöntő, hogy a kollégiumok 1959–1960 közt lettek kollégiummá. Az országos tanácskozás hangsúlyozta: a kollégiumok nagy része az elmúlt években nem tudta tartani színvonalát, visszafelé fordult, nem felel meg a most megfogalmazott kollégiumi szintnek. Ennek vizsgálata fontos, s ennek rögzítése nem történik meg a tervezetben, hiszen csak ez döntheti el, hogy először a kollégiumi szint újabb elérésére, s szint megerősítésére kell erőfeszítéseket tenni, vagy pedig megfelelő alapokkal bírva tovább lehet lépni. Tájékozódni kell a reális adottságokról: milyen a hallgatók és a vezetés viszonya, milyen a hallgatók egymáshoz, s a csoportok egymáshoz való viszonya; milyen a fegyvelm foka, jellege; milyen előrelű és fejlettségű a közösségi közvélemény; mennyire érzik a hallgatók magukénak a kollégiumot, annak célja; mi-

lyen a kollégiumi munkában az önkéntes részvétel; milyen a kollégium rétegződése.

Ezek az adatok mutathatják csak meg, reálisak e a feltételek egy szocialista kollégiumi cél kitűzéséhez. Ezen vizsgálódás adatait pedig a tervezet kiindulópontjaként dokumentálni kell. E tények leszögezése nélkül bármilyen tervezet csupán papírmunka marad.

A KISZ és kollégium kapcsolata

A „Tervezet” a belső szervezet és felügyelet kérdéseivel foglalkozó részei vetik fel az egyetemi KISZ és a kollégium viszonyának kérdését. Az első ami szembetűnik, az hogy a tervezet nem a kollégiumok (s kiváltképpen nem egy kollégium) terve, hanem az egyetemi KISZ VB-é. A legmagasabb kollégiumi szint kitűzése feltételezi a fejlett kollégiumi közösségeket, akik önmaguk kell, hogy elkészítsék terveiket. A KISZ KB az Egyetemi Bizottságokat azzal a joggal ruházta fel, hogy a tervezeteket ellenőrizzék, illetve, ha jók, elfogadják. A SZOTE megoldása az uniformizálás veszélyeit elhárítja. Nem lehet ugyanis elhinni, hogy különböző technikai ellátottságú, különböző évfolyamokat magában foglaló kollégiumok a fejlődés egyazon szintjén álljanak; s mindhárom a szocialista kollégiumi szintjén. (S itt mutatkozik meg, mennyire hiányzik a konkrét helyzet-elemzés.)

Helyes az a törekvés, mely a kollégium és KISZ kapcsolatot erősíteni óhajtja. Figyelembe kell azonban venni, hogy a két — a hallgatók szempontjából — nevelési tényezőnek eltérő sajátosságai vannak.

Az egyetemi KISZ számára a primer közösség a KISZ-csoport, amelynek azonban a létszáma nagy ahhoz, hogy a primer közösségek legjobb hatásfokú „fajtája” legyen. Ez azonban az adott szituációból fakad; a hallgatók állami csoportbeosztására épül. A kollégiumban is fönt lehet, és kell is tartani a KISZ-csoportokat, de figyelembe kell venni, hogy a kollégiumok adnak egy jobb megoldást a primer közösségek kialakításához: a szobacsoporthoz. Ez kisebb, s jól körülhatárolható egység, ebben a primer közösségben a nevelés hatékonysága magasabb lehet. A kollégiumban a KISZ-csoport szekunder közösség kell, hogy legyen. A SZOTE tervezetében azonban a kollégiumban a nevelés alapvető szintere továbbra is a KISZ-csoport. Ez pedig azt jelenti, hogy a kollégium egyik legnagyobb nevelési lehetőségét, a szervezett nevelésben nem veszik tekintetbe.

Nem tisztázott a kollégisták és kintlakók viszonya, kötelességeik, e tervezetben. A tervezetből az derül ki, hogy a kollégisták minden rendezvénye KISZ-csoport megeremtelésére is, melyben minden kintlakónak kötelező a megjelenés. Nem tűnik logikusnak ez a szisztéma. A kintlakók számára is kötelezővé akarnak tenni olyan rendezvényeket, melyeket a magas szervezetségi fokot elért szocialista közösség tagjai a kollégiumba belépéskor önként vállaltak.

A KISZ és kollégium kapcsolata helyes, de látni kell a két tényező eltérő sajátosságait, jellegét, s ezt figyelembe kell venni a tervezésnél.

A követelmények megfogalmazása

Helyes az, ha a követelményeket a közösség az egyén számára is megfogalmazza. A tervezet követelményei azonban rendkívül változó jellegűek. A legáltalánosabb megfogalmazású követelmények váltják egymást a legkonkrétabb követelményekkel. Azokban a kérdésekben,

melyekben már kialakultak elképzeléseik, igen jól, konkrétan megfogalmazva állították fel a követelményeket. E kérdések azonban csak néhány problémára adnak választ, s ezekből nem alakul ki egységes követelményrendszer. Általában az országos jellegű anyagok általános követelményeit vették át, összegezték a tervezetben. Nem elég például arról beszélni, hogy a diákkörökben dolgozók számát növeljük.

A követelmények alacsony voltára utal az a megállapítás, amely a közösségi munka teljesítését az ISZM ezüstfokozatához köti. Az ISZM minden hallgató számára kötelező, ez egy szocialista kollégium követelményrendszerében alacsony szintet jelent. Itt túlköröznie kell a közösség magas színvonalának, egy magas, s az átlagtól eltérő követelményrendszerben.

Meglehetősen ellentmondásos és furcsa helyzetnek lehetünk tanúi a tervezetben: 1967. február 1-re már kitűzték a szocialista kollégiumi cím felvételét, ugyanakkor a tervezet az országos, általános követelményeket foglalja össze, s utal csak arra, hogy ezután ki fogják dolgozni a követelményrendszer. Hogyan állapíthaták meg a február 1-i határidőt, amikor meg sem fogalmazták önmaguk számára a konkrét, mindenki számára világos és elérendő követelményeket?

A tanulmányi, politikai, diákéleti, fizikai munka, az egyéb közösségi tevékenység részletes követelményrendszerre: ilyen kell hogy legyen az egyetemi tervezet. S természetesen tartalmaznia kell olyan fejezetet is, amely azt határozza meg, miféle feltételek milyen szintű, milyen időtartamú nem teljesítése esetén kell a közösséget vizsgálóknak ismerni.

Úgy tűnik — ismerve az országos, és megyei tanácskozás anyagát, az idevágó határozatokat — hogy a SZOTE tervezete nem felel meg egy szocialista kollégiumi tervezet követelményeinek.

Arra jó, s csak ezt végezte el, hogy összefoglalja a különböző fórumok és irányú elképzeléseit: de ennek konkrét (pl. ISZM), ott nagyon alacsony követelményeket támaszt. A fentebb elmondottak hiánya következtében az a tervük, hogy a „következő szemeszter” elején kihirdessék a szocialista kollégium létrejöttét, elhamarkodottnak tűnik. Már a megyei tanácskozáson is bírálta ezt az elképzelést. A szocialista kollégium reális útját a Tanárképző Főiskola KISZ-titkára fogalmazta meg: először, megállapítva az adott közösség rétegződését, fejlettségét, egyes szakok, SZOTE viszonylatban esetleg egyes KISZ-csoportok közösségében kell a szocialista közösség szintjét elérni.

Ezen kis egységek számára a növekedése visz el a szocialista kollégiumig.

A munka hosszú, szívós erőfeszítést jelent, több éves nevelési program kialakítását és végrehajtását jelent. De semmi esetre sem egy fél-éves „programot”!

A szocialista kollégium magas követelmény, szintet jelent, s diákönkormányzataink csak hosszú, nehéz munka után juthatnak el e címig. Ha a reális feltételek figyelmen kívül hagyjuk e célok kitűzésében és elérésében, a megtisztelő címet könnyen devalválhatjuk.

Anderle Ádám
nevelőtanár, JATE

HETVENNYOLCAN

A december 22-i ünnepélyes tanácsulást dr. Szabó Zoltán akadémikus, a József Attila Tudományegyetem rektora nyitotta meg, majd a jelöltek letették az esküt. Az Állam- és Jogtudományi Kar dékánja, dr. Kemes Béla ötvenhat, a Bölcsészettudományi Kar dékánja, dr. Halász Előd tizenegy, a Természettudományi Kar dékánja, dr. Grassely Gyula tizenegy hallgatót fogadott doktornak a jelképes kézfogással. Az új doktorok közül tizenheten „summa cum laude”, huszonnégyen pedig „cum laude” fokozattal érdemelték ki a megtisztelő címet.

Dr. Szabó Zoltán rektor ünnepélyes szavakkal indította utnak az új doktorokat, akik — mint mondotta — az egyetem szellemiségének egy-egy részét viszik magukkal az életbe. Felhívta

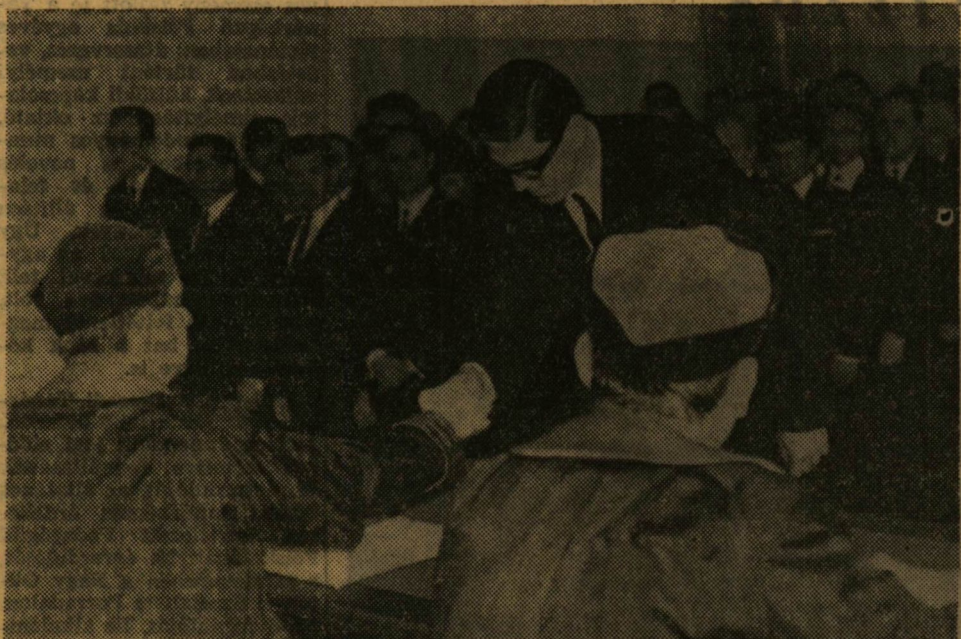
figyelmüket arra, hogy az új típusú értelmiségre jelentős és fontos feladat vár. Ebből a munkából részt vállalni nemcsak kötelesség, de fel-emelő hivatás is.

Az Állam- és Jogtudományi Kar új doktorai: Aron Mária, Bagaméri Lajos, Bihari Éva Vilma, Bodó István, Botos Pál, Csányi László, Cserép László, Csornyik György, Csonka Ferenc, Czajtányi István, Daróczy Mária, Deli István, Faludi Lajos, Fazekas Agoston Sándor, Fucker Lajos Antal, Gelegonya Mária, Hajdú Mária, Havasi András, Hertelendy Veronika, Horváth Ferenc, Judák Imre, Katona János, Katona Zoltán, Kártyás László, Körös Gáspár Károly, Krieger Agnes Viola, Lakatos István, Lakatos Lajos, Lévai Sándor, Maday Enikő, Mari Péter, Mándoki Katalin, Miskolci Gyula, Nemes Attila, Nemes Jó-

zsef, Ocsai József, Pelle László, Pongor Gyula, Remszó József, Sashalmi László, Sánta László, Schordje Katalin, Sódar Mihály, Süle József, Szaberényi Éva, Szentkúti Sándor, Szilasi Mihály, Tóth György, Tóth Ilona, Tóth Pirokska, Trényi Imre, Vadász Pál, Varga Gusztáv, Varjú Pál, Váradi Márton, Volent Katalin.

A Bölcsészettudományi Kar új doktorai: Bonyhai Gábor, Botár József, Csetri Lajos, Kelemen János, Lovász György, Nagy János, Polner Zoltán, Révész Béla, Törköly Ferenc, Tráser László, Varga Jenő.

A Természettudományi Kar új doktorai: Agócs Pál Mihály, Barabás József, Ecsedy Éva, Erdősi Ferenc, Jáky Károly, Juhász Miklós, Bárány Ilona Zsófia, Köszegi György, Selmecsi György, Wenger Sándor, Zsilkó Katalin.

Juhász Miklóst, a Természettudományi Kar fiatal tanár-egédjét doktornak fogadja a Rektor kézfogása. Hetvennyolc doktort avattak a JATE nyilvános tanácsülésén.